



# अभियान

## सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ३६ / अंक : ४७ / २०७६ असार २७ गते शुक्रबार / 12 July., 2019 / मूल्य रु. १०/-

सचिवले मन्त्री फसाए रे वा !

काठमाडौं। उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति-मन्त्री मात्रका यादव कुनै न कुनै बेला चर्चामा आईरहन्छ। कहिले सरकारी कर्मचारीलाई मन्त्रालयको ट्रावाइलेटमा थुनेर होस् कहिले आफौ नन्त्रालयको सचिवले आफूलाई फसाए भनेर। पछिलो समयमा मन्त्री यादवले सचिवहरूको भर पर्दा भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलको विषादी परीक्षण गर्ने निर्णय फिर्ता लिनु परेको अभियक्ति दिएका छन्। सचिवहरूको गल्तीका कारण निर्णय फिर्ता लिनुपरेको भन्दे आफूले गल्ती गरेकोमा माफी समेत समेका छन्। मन्त्री यादवले सोमबार आफ्नो



&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

### साल्ट ट्रेडिङको सहानीय कार्य

काठमाडौं। गत शुक्रबार असार २० गते साल्ट ट्रेडिङको परीक्षणमा आफ्नो संस्थाका पूर्व अध्यक्ष एवं महाप्रबन्धक तथा कुशल व्यवस्थापक हेमबहादुर मल्लको नाममा स्थापित गरेको कुशल व्यवस्थापक पुरस्कार एक भव्य समारोहकाबीच प्रदान गरेको छ। साल्टट्रेडिङको परीक्षणद्वारा स्थापना गरिएको पुरस्कार छनोटको जिम्मा भने जनप्रगासन संघलाई दिइएको छ। उक्त संघलाई पुरस्कार दिइने व्यक्तिहरूको छनोट गर्ने गरेको छ यसपाली २०७१ र २०७२ को हेमबहादुर मल्ल पुरस्कार पूर्वमन्त्री डा. देवेन्द्रराज पाण्डे र पूर्वसचिव एवं पूर्व राजदूत दामोदर गौतमलाई प्रदान गरिएको थिए। पुरस्कारको राशी रु. ८५ लाख रहेको छ।

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

### धर्मपरिवर्तन नरोके जनविद्रोह

काठमाडौं। राप्रापाका अध्यक्ष कमल थापाले धर्म परिवर्तन रोक्न नसके जनविद्रोह हुने दावी गरेको छन्। हिन्दुराष्ट्रलाई धर्मनिरपेक्षता घोषणा गरेर धर्मपरिवर्तनको बाटो खोलिएको प्रति अध्यक्ष थापाको तीव्र आत्रोश थिए।

अध्यक्ष थापाले भनेका छन्- धर्म, संस्कृति र पहिचान रक्षाको निमित्त पार्टीगत राजनीतिभन्दा माथि उठेर सबै एक ठाउँमा उभिनु पर्छ। तीव्र रूपमा

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

## कतै ओली सरकारलाई पनि भूमिगत गिरोहले त सञ्चालन गरेको छैन ?

काठमाडौं। अहिले मुलुकमा नेपाल कम्प्युनिष्ट पार्टीका अध्यक्ष केपी ओली प्रधानमन्त्री रहेका छन्। तर महत्वपूर्ण कुराहरूमा जानकारी नहुने उद्घोष स्वयम् प्रधानमन्त्री ओलीले गरेका छन्। प्रधानमन्त्रीले आफ्नो पार्टीको संसदीय दलको बैठक असार (२९मा) भारतीय दुतावासले तरकारी र फलफूल विषादी परीक्षणका बारेमा कसैले दबाब नदिएको र दुतावासले समेत पत्र नपठाएको उद्घोष गरेका थिए। त्यसबेला प्रधानमन्त्रीले खोई पत्र आएको कसले पठायो कसले पढायो भन्दै विषादी परीक्षण गर्न उपकरण नभएर नै मन्त्रिपरिषदले गरेको निर्णय फिर्ता लिएको बताएका थिए। दुतावासले आसार १४ गते पराराष्ट्र मन्त्रालयलाई पत्र लेखेको र त्यसको बोधार्थ कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्रालय, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र खाद्य अनुसन्धान तथा प्रयोगशालालाई समेत बोधार्थ



दिएको थियो।

मुलुकको कार्यकारी प्रधानमन्त्रीलाई दुतावासले लेखेको पत्रका बारेमा सरकारी निकायबाट कुनै जानकारी नगराउनुले प्रमाणित हुन्छ अहिले पनि सरकार सञ्चालन भूमिगत गिरोहले गरिएको छ भन्ने? सरकारी निकायहरूमा दुतावासले चेतावनीपूर्वक लेखेको पत्रका बारेमा सम्बन्धित निकायहरूले प्रधानमन्त्रीलाई जानकारी नगराउनुले प्रमाणित हुन्छ प्रधानमन्त्री ओली प्रधानमन्त्रीका लागि प्रधानमन्त्रीमात्र रहेका छन्। सरकारले असार २ गते राजपत्रमा नै सूचना प्रकाशित गरेर विदेशबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण गर्न अनिवार्य व्यवस्था गरेको थिए। तर परिषेकका लागि उपकरण अनुग्रह भएको भन्दै असार १८ गते निर्णय फिर्ता लिने निर्णयपश्चात्

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

## मन्त्री खनालको हिसाब किताब खोजिने



काठमाडौं। भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण गर्ने कामबाट सरकार पछि हटेपछि संघीय संसदको दुवै संसदमा त्यसको विरोध भएको छ। प्रधानमन्त्री केपी ओलीले आफ्नो पार्टीको संसदीय दलको शिनिवारको बैठकमा सरकारको विपक्षमा बैठकमा विपक्षमा नबोल आफ्ना पार्टीका सांसदहरूलाई कडा चेतावनी दिएपनि सत्ताधारी दलकै नेताहरूले संसदमा विरोध जनाएका छन्। प्रधानमन्त्री ओलीले सरकारको विरोधमा बोलेहरूको हिसाब किताब राजनीतिवादी राजनीतिको अन्य भन्ने अभियक्ति समेत दिएका भएपनि त्यसलाई उत्तेको मन्त्रिपरिषदको सदस्य रहेको कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्री चक्रपाणी खनालले असन्तुष्टि जनाएका छन्।

सरकारले विषादी जाँच गर्न उपकरणको अभाव रहेको भन्दै तत्कालका लागि विषादी जाँच गर्ने आएको भन्दै राजपत्रमा सूचना

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

### कांग्रेसभित्र देउवाको दाउ

काठमाडौं। समयमै अधिवेशन गर्ने नेपाली कांग्रेसभित्र तुलै हल्लाखल्ला भइरहेको छ। सकभर एकवर्ष कार्यकाल लम्बाउने प्रयत्नमा लागेका समाप्ति देउवाले थार्ने नसके सशाक कोइरालालाई प्रतिनिधि पात्रका रूपमा अधि सार्ने राजनीति लिएको सोतको दावी छ।

महाधिवेशन राजनीतिमा देउवा, रामचन्द्र पौडेल र कृष्णप्रसाद सिटीला समूह ज्यान फालेर लागेका छन्। कृष्णप्रसाद सिटीला उफ्रनेसात्र हुन्, रामचन्द्र पौडेलले समाप्तिको दावी गरे पनि यसपटक सशाक कोइराला समाप्ति बन्ने सम्भाबना प्रवल बन्दै गएको छ।

अधिवेशनका लागि ६ महिना बाँकी छ। तिथिमिति निर्धारण होस भन्ने माँग बढेको छ। समाप्ति देउवाले अन्य एजेंडाहरू अधि सार्ने सम्भाबना

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

## भुठ बोलेर, ढाँटेर राज्य सञ्चालन हुन सक्दैन

काठमाडौं। केपी ओली दोस्रो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा जनताले तुलो आशा एवं भरोसा गरेका थिए। ओली पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा उनले देखाएको राष्ट्रवादलाई जनताले समर्थन गरेका थिए। दोस्रो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा प्रधानमन्त्रीसँग भण्डै दुई तिहाईको समर्थन रहेको छ भने नेपाल कम्प्युनिष्ट पार्टीको मात्रै संसदमा बहुमत रहेकोले सरकार सञ्चालनमा प्रधानमन्त्रीले आफ्नो पार्टीबाहेक अन्य करैलाई रिभाई रहनुपर्ने आवश्यकता छैन। तर ओली प्रधानमन्त्री भएको १५ महिनासम्मा ओली नेतृत्वको सरकारका काम कारबाहीको बारेमा पार्टीका अर्का अध्यक्ष पुष्करमल दाहालेखी थार्ने उद्योग गर्न उपकरण अनुग्रह भएको छ। सर्वजनिक रूपमा नेतृत्वको सरकारको काम कारबाहीको बारेमा पार्टीका अर्का अध्यक्ष पुष्करमल दाहालेखी थार्ने उद्योग गर्न उपकरण अनुग्रह भएको छ। ३३ किलो सुन काण्ड, बालुवाटार जग्मा काण्ड, निर्मला वलात्कार हत्या काण्ड, गुठी उपस्थित भएको जनसमूहले प्रमाणित

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

### किन ढाँटे प्रधानमन्त्रीलाई ?

काठमाडौं। केपी ओली नेतृत्वको सरकारमाटि भारत सिई खेल लागेको छ। त्यसको प्रत्यक्ष प्रमाण हो नेपाल सरकारले भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण गर्ने कार्यहरूलाई रोक्न भारतीय दुतावासले असार १४ गते नै नेपाली सरकारी कार्यालयहरूलाई पत्र पठाएपनि राजनीतिमन्त्री केपी ओलीले असार २१ गते आफ्नो पार्टीको संसदीय दलको बैठकमा बैठाएको बाटो भएको छ। आफ्नो पार्टीको बैठकमा विपक्षमा दहालले सहमति जनाएपनि त्यसलाई आफ्नो कार्यालयहरूलाई रोक्न भएको छ। तर तत्कालिन नेपाली कार्यालयहरूलाई रोक्न भएको छ। तर तत्कालिन नेपाली कार्यालयहरूलाई रोक्न भएको छ।

&gt;&gt;&gt; बाँकी ८ पेजमा

## कार्यदिशामै नेकपाभित्र असन्तुष्टि

काठमाडौं। सत्ताधारी दल नेपाल कम्प्युनिट पार्टीभित्रको केही समयदेखि चकिँदै आएको बैचारिक कार्यदिशा विवाद केही समयका लागि सम्य भएको छ। पार्टी एकताकै क्रममा भएको सहमति तत्कालिका लागि पार्टीको बैचारिक कार्यदिशा जनवादलाई नै पार्टीको दुवै अध्यक्ष केपी ओली र पुष्करमल दाहालले सहमति जनाएपनि अहिलेको लागि त्यस भएको छ। पार्टी एकीकरण हुनुभन्दा पहिला नेकपा एमालेले जनवादी बहुलीय जनवादलाई आफ्नो पार्टीको बैचारिक कार्यदिशा मान्दै आएको थिए। तर तत्कालिन नेकपा एमालेले राजनीतिक कार्यदिशा राख्नुपर्ने अडान अधि सारेपछि पार्टीभित्रका पूर्व एमाले र पूर्व माओवादी धारबाच ध्वीकरण बढेको थिए। एकताकै प्रक्रिया समेत पुरा नहुँदै सिद्धान्तको विवाद बिषेकाको थिए। यो विषयलाई अध्यक्ष ओलीले नै अधि सारेपछि पूर्व माओवादी नेताहरू ओलीसँग चिठिएका थिए। यस विषयलाई गर्दा एकताकै प्रक्रिया नै भौमिन सक्ने सम्भावना बढेपछि गतसातामात्र दुवै अध्यक्ष म

# BRI and the rise of the Chinese Economic World Order

Asif

AS the President of the United States has opened a newly formed void by withdrawing the US clutch in the international market, Chinese President on the other hand, is determined to fill the gap through the visionary initiative of One Belt and One Road (BRI).

BRI is an extraordinary example of Chinese President Xi Jinping's determination to more inclusiveness for shared prosperity, development, and peace for the entire region and beyond. A significant aspect is that this pursuit by China is not challenging or influencing the other powers in the region rather, it has opened the door for cooperation and collaboration for the greater good of the humanity, linking this initiative to economic and political integration.

There is a clear rise of the Chinese economic world order that is looming at large over the international political economic horizon. Since the beginning of its economic growth, China has adopted the policy of economic cooperation on the basis of mutual trust and benefits. Instead of challenging other states' influence, it has always remained in search of raw markets around the world to boost its domestic industry. Following the agenda of exploring raw markets, infrastructure development, power production and enhanced communication system have remained some of the main features of Beijing's agenda of economic development.

The under-construction

China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) resulted in the true implementation of its agenda of economic development in Pakistan and China. Thousands of kilometers long- CPEC is aimed at connecting China with Pakistan by creating a network of railway tracks, construction of highway network, pipelines, and utility grids that will finally connect China with the Central Asian, West Asian and a part of South Asia states. China's this multi-billion dollars project is part of its mega initiative 'BRI' which will connect Xinjiang- the largest province of China with Gwadar — deepest seaport of the world and is located in the province of Balochistan, providing both the states short access to the Arabian Sea.

Both regions have vast deserts and mountains that gravely need infrastructure and economic development. Besides, these provinces are home to many ethnic minority groups and diverse cultures. The CPEC project after completion would enable both Beijing and Pakistan to widen their horizon to reach new and better competitive markets for their goods and services.

Moreover, the route will provide an opportunity to Beijing to transport its oil supplies from the Middle East through pipelines to Xinjiang, reducing a considerable distance for Chinese ships. Thus, the project itself influenced the development of the entire region for the foreseeable future.

BRI comprises of more than physical connections, aims to create the world's

largest platform for economic cooperation, including trade, tourism, energy, power, oil and mineral, social and cultural. Further detailing, BRI action plan has two main components: the Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road (exhibit). The Silk Road Economic Belt envisions as many as three routes, connecting China with Europe via Central Asia, the Persian Gulf and the Mediterranean and West Asia and the Indian Ocean via South Asia while the 21st Century Maritime Silk Road is planned to create linkages among the regional waterways.

Over 60 countries, with combined gross domestic product (GDP) of approximately US\$21 trillion, have expressed their interest in the "Belt and Road" initiative and efforts are being made to grab the attention of more countries. Nearly 30 heads of states, chiefs of International Monetary Fund, the World Bank, the United Nations and delegates from across the globe converged in Beijing for the event, promoting China's Belt and Road initiative, known as the Modern Silk Road. The major intention behind this vision is to build roads, railway tracks, power stations, pipelines and other infrastructure and communication development in order to link China with Central Asian states, Europe, and Africa by land and sea routes.

Around \$900 billion of investments financed by a variety of China-backed banks are projected. Furthermore, rising western powers also deployed finances to develop markets for their own produced

products and expand political spheres of influence as well as underdeveloped countries were happy to take the money. In fact, Beijing presents the Silk Road as a stimulus for trade in a world, striving with middling economic growth and stalling trade volumes.

Beijing has signed bilateral cooperation agreements with many of the states, including Hungary, Mongolia, Russia, Pakistan, Tajikistan and Turkey. A large number of projects are under construction, including a train route between Eastern China and Iran, which may be later expanded to Europe. New rail links with Laos and Thailand and high-speed-rail project with Indonesia are also part of 'BRI'.

To finance the projects, China established the \$40 billion Silk Road Fund in 2014 and the bank has made investments in various key projects so far. These projects are being considered as start of BRI initiative; at the second stage the mega-project will make more comprehensive development. Beijing intended to develop six major economic corridors, including China-Mongolia-Russia, the New Eurasian Land Bridge, Indo-China-Peninsula, China-Central Asia-Western Asia, China-Pakistan, and Bangladesh-China-India and Myanmar. These corridors will be potential sites of energy and industrial clusters.

The Chinese leadership is well aware that by connecting the countries along the new Silk Road would enhance its share of benefits which would ultimately strengthen it's the circle of

friendship. For achieving this target, Beijing seeks interests of all parties into account so as to generate mutual benefits, including environmental management and closer cultural exchanges. China wishes to give full play to the comparative advantages of each country and promote all-around practical cooperation.

Subsequently, the initiative would positively affect the need of many countries along the Silk Road to improve their infrastructure and deeper their international trade relationships. More pertinent is that the project is the potential opportunity for Beijing to transform the economic well-being of the world in general and developing countries in particular. In addition, over 130 countries and more than 70 international organisations sent their representatives to attend China's organized international cooperation summit - 'Belt and Road Forum' held last year in May in Beijing.

Despite numerous opportunities that BRI can bring to China and other countries found along the new Silk Road, the project has various challenges to face. India's opposition due to its concerns over the CPEC project turns the geopolitical environment inherently unstable in South Asia and the world's powers' adjustment of their policy towards this region might add to the uncertainty. This mix of international, regional, national and extremist factors might cause disruptive activities and threatening the security of BRI and its flagship project-CPEC.

## अपरतामाकोसीलाई लगानीयोग्य बनाउने प्रोजेक्ट बन्न ५ वर्ष लाग्ने

काठमाडौं । अपरतामाकोसीलाई लगानीयोग्य बनाउन थप गरिएको प्रोजेक्ट रोल्वालिड खोला-माथिल्लो तामाकोसी डाइभर्सन जलविद्युत आयोजना सम्पन्न हुन अर्थे पाँच वर्ष लाग्ने देखिएको छ । अपर तामाकोसीको उत्पादन बढाउन सधाउने सो आयोजनाको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार हुन ३ महिना लाने अपरतामाकोसी हाइड्रोपावर प्रोजेक्टका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विज्ञान श्रेष्ठले बताए । २० मेगावाट क्षमतामा निर्माण गर्न लगाएको उत्क आयोजनाको डिपिआर नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सहायक कम्पनी एनइए इन्जिनियरिङ लिमिटेडले निर्माण गरिरहेको छ । 'आयोजनाको डिपिआर ३ महिनाभित्र पूरा हुनेछ,' उनले भने, 'त्यसपछि वित्तीय व्यवस्थापन गरी आयोजना निर्माणमा जानेछ' । डिपिआर सकिएलगतै आयोजनाको निर्माण ठेक्का प्रक्रियामा जाने उनले बताए । ०७७ को असारसम्मा आयोजना ठेक्का प्रक्रिया पूरा गरी निर्माणमा जाने उनको भनाइ छ । निर्माण सुरु गरेको ४ वर्षभित्र निर्माण पूरा गर्न लक्ष्य कम्पनीको छ । माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजनासमेत ०७७ को असारसम्मा

क्षमतामा ल्याउन सक्ने देखिएको छ । ४६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजना सुरु गर्दा (०६७) नै रोल्वालिड आयोजनामार्फत तामाकोसीमा पानी लैजाने योजना बनाइएको थिए । उक्त आयोजनालाई पूर्ण क्षमतामा चलाउन रोल्वालिडको पानीले सधाउनेछ । तर, रोल्वालिडको निर्माणमा ढिलाइ हुँदा तामाकोसी सञ्चालनमा आएको ४ वर्षपछि मात्रै रोल्वालिड आयोजना निर्माण पूरा हुने देखिएको छ ।

डाइभर्सन आयोजनाअन्तर्गत रोल्वालिड खोलाको १३४ क्युमेक्स पानी माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजनाको जलासयमा खसाउनेछ । यसका लागि रोल्वालिड खोलामा सानो आकारको डाइभर्सन बाँध, इटेक र करिब ६ किलोमिटर लामो डाइभर्सन सुरुड निर्माण गर्नुपर्नेछ । सुरुडबाट निस्किएको पानीलाई २ सय २० मिटर लामो हेडरेस सुरुडबाट रोल्वालिड जलविद्युत आयोजनाको

पावरहाउसमा पुन्याइनेछ । आयोजनाको भूमिगत पावरहाउसमा ठाडो सुरुड (पेनस्टक) मार्फत पानी खसाली ट्वाइन चलाउने गरी डिजाइन गर्न लागेको छ । पावरहाउसमा विद्युत उत्पादनका २ वटा युनिट रहनेछन् । आयोजना प्रारम्भिक अध्ययनअनुसार २० मेगावाट

क्षमतामा बनाउन सक्ने देखिएको छ । तामाकोसीलाई आयोजनाबाट प्राप्त हुने पानीबाट वार्षिक करिब २ सय मिगावाट इनर्जी प्राप्त हुन्छ । यसरी माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजनाको वार्षिक इनर्जी २४ सय ८१ मिगावाट आवर पुग्ने अनुमान गरिएको छ । यसले विशेषगरी माथिल्लो तामाकोसीमा हिउँद (सुख्खा) मौसममा उत्पादन बढाउनेछ । रोल्वालिडको पानी नल्याउँदा वर्षात् मा तामाकोसीले पूर्ण क्षमतामा विद्युत उत्पादन गर्ने आयोजनाको दाबी छ । तर, हिउँदमा भने उत्पादन एकचौथाइ (४५ बाट १०० मेगावाट) सम्मा खुल्नेनेछ । डाइभर्सन आयोजनामा करिब ७ अर्ब रुपैयाँ लगानी हुने अनुमान गरिएको सिइओ विज्ञान श्रेष्ठले बताए ।

डाइभर्सन आयोजनाको माथिल्लो पावरहाउस अपरतामाकोसीको बाँध स्थलभन्दा तल्लो तटमा निर्माण हुनेछ । आयोजनाको इटेक भने तामाकोसीको पावरहाउस रहेको स्थानभन्दा ७ किलोमिटर माथिल्लो तटमा रहनेछ । तर, आयोजनास्थलमा पुग्न मोटरबाटो (पहुँचमार्ग) भने खुलिसकेको छैन । दोलखाको छ्योतछ्योबाट गगोर-लामाबाट हुँदै ७ घन्टाको पैदल दूरीमा पुग्न सकिन्छ ।



Every game. Everything about the game.

# सबैक्षे एवेल

[www.sabaikhel.com](http://www.sabaikhel.com)

[info@sabaikhel.com](mailto:info@sabaikhel.com)

[/sabaikhel](https://www.facebook.com/sabaikhel)

[@sabaikhel](https://twitter.com/sabaikhel)

For Advertisement : [sabaikhel@gmail.com](mailto:sabaikhel@gmail.com)



# के संविधान छ र देशमा ?



• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

ओली सरकारको अधिनायकवादी शैलीमा भइरहेको काम गराइले देशमा जिवन्त संविधान छ र ? भन्ने प्रश्न उठेको छ । जे जति निर्णयहरू भइरहेका छन्, संविधान चिरोधी र अवमाना गरेर भइरहेकाले पनि संविधान समाप्त भइसकेको तर्क धेरै कानुनियदहरूले समेत गरेका छन् ।

दूला राजनीतिक दलहरू लाभ भइरहेकाले संविधान कार्यान्वयन भइरहेको दावी गर्नु । सतहमा के देखिन्छ भने सरकार छ, सरकार गाउँपालिकासम्मा ७६१ स्थानमै सरकार छन् र ती सबै सरकारहरूले विधि होइन, आदेशबाट सरकार चलाइरहेका छन् । आदेशबाट चल्ने सरकार कसरी संवैधानिक हुनसक्छ ? सामान्य विषादीयुक्त तरकारी र फलफूल आयात गर्नसमेत भारतको हस्तक्षेप हुने र भारतको निर्देशनमा दुई तिहाइ सरकारको निर्णय रातारात निस्प्रभावी हुनेभएपछि संवैधानिक शासन ढालेको छ भनेर मान्न सकिन्न ।

संविधान आयो, संवैधानिक शासन छ भनेर भयाली पिट्नु भनेको लाखेनाच मात्र हो । राजनीतिक दलहरूको लाखेनाच शासनलाई संवैधानिक भन्न सकिन्न । राजदूत, संवैधानिक पदहरू, न्यायाधीश, खेलकुद परिषदको सदस्य सचिवसम्म पनि लेनदेन, पारिवारिक सदस्य, पार्टीका मान्छेलाई नियुक्त गर्न थालेपछि योग्यता र समानताको कदर नै

छैन । त्यसमाथि मानवाधिकार आयोगलाई समेत सरकारको मातहत राख्ने प्रपञ्चले त सरकार निरंकूशतातिर अप्रसर भइसकेको छ । अपराधीहरूको धेराबन्दीमा परेर अपराध बढाउने निर्याहरू जो भइरहेका छन्, त्यसबाट पनि यो देशमा संविधान छैन भन्न सकिन्छ ।

जब संविधान हलचल नै गर्दैन, संविधान ज्यूँदै छ भन्ने अनुभूति नै हुन्न, लोकसरकार छ भनेर लोकल मान्नै छाडिसके, यो त भ्रष्टाचारी सरकार हो भनेर सर्वासाधारण ठाडै आरोप लगाइरहेका छन्, यस्तो शासन संवैधानिक हुनेसक्दैन । यो देश अधिनायकवाद र फासीबाटतिर उन्मुख छ । परिवर्तन लोकशासनका लागि भएको थियो, आयो फासीबाद । मुख्य कुरो अनुशासन हो । शासन छ अनुशासन छैन । विधि छ पालना हुन्न । जनमत छ, विदेशीको हैकमका सामु नतमस्तक, लम्पसार पर्छ । यस्तो शासन कठपुतली शासन हो, जनताले खोजेको परिवर्तन यही हो त ?

महादेवले सतीदेवीको लाश बोकेर भडकिएजसरी देशले कहिलेसम्म यो सिनो संविधान बोकेर भडकिएहने हो ? संविधान भनेको विधि हो, विधिले काम नगरेपछि त्यस्तो संविधान भनेको सिनो हो । सिनो गनाउँछ मात्र ।

यहीकारण स्वर्गलाई सफा पार्न देवताहरूले सल्लाह गरे र सतीदेवीको शवलाई गलाए । जसका कारणले सिनो गल्पो र महादेव होसमा आएका थिए ।

सिनो संविधानलाई गलाउने काम संविधान जारी गर्ने शक्तिहरूले गरेका छन् । सफा गर्ने काम जनताले गर्ने हो । जनता जानुपर्छ र यस्तो सिनोलाई अव सफ गर्ने जिम्मेवारी उठाउनुपर्छ ।

किनभने कुनै राजनीतिक शक्ति सिनो सफा गर्नुपर्छ भनेर अप्रसर भएनन् । राप्रपासमेत त्यही सिनो सुँधेर बसेको छ । त्यही सिनो बोकेन भरियाहरूसँग हिन्दुराष्ट्र र संवैधानिक राजतन्त्र चाहियो भनेर माँगेर बसेको छ । जसले दुगा हानेर बाय्य पारेर राजतन्त्र समात पारे, होली वाइन खाएर रमाए, हिन्दुराष्ट्र फालेकोमा गौरव गरिरहेका छन्, यस्तो अधर्महरूलाई जनताले सवक सिकाउनुपर्छ । देशको पहिचान, नेपालीत जर्गा गर्ने अव जनताले हो ।

जो लोकतन्त्रका नाममा छोरी बुहारी,

पैसा, नातापातामात्र भन्छन्, तिनले लोकतन्त्र केका लागि त्याएका रहेछन् । जसले अखियारलाई भ्रष्टाचारको गुँड बनाए, जसले न्यायालयलाई सर्वदलीय अदालत बनाए, जसले राजदूत किनबैचको सामग्री बनाए, जसले कर्मचारीलाई अनियमिता गर्न सिकए, जसले कमिशन, अपराधिक तत्त्व बोकेर बसेको छ, यस्ता पार्टी नेताहरू कसरी लोकतन्त्रको मर्यादा मण्डन गरिरहेका छन् बुफ्न सकिन्छ । यो लोकल्प्त्र होइन, लुटातन्त्र हो । यी कम्युनिष्ट होइन, कमाउनिष्ट हुन् । घटनाक्रमका दृष्टान्तले यसे भन्छ । यसकारण संविधान सिनो बन्यो । यस्तो सिनो संविधान कठिजेल बोकेर बन्ने ?

१० वर्ष जनयुद्ध, ०६३ सालको १९ दिने जनआन्दोलन, ०६५ सालको

कार्यकर्ताका लागि बक्सस हुनपुग्यो । पञ्चायत निरंकूश थियो, बहुदल वाकवाकी बनेको थियो, लोकतन्त्र त उल्टी नै हुनथालेको छ । देश र जनताको मुहारमा परिवर्तनको भल्को सम्म देखिन्न । परिवर्तनको नेतृत्वकर्ताहरूले राजनीतिलाई व्यापार बनाइदै । व्यापारी, पसले, फौबज्जार मुनाफाखोर हुन्छन् । बनियाको देश हुन्न, व्यापारीका लागि मुनाफा नै सबैथोक हो । नेतृत्व बर्गको पनि देश छैन, सत्ता, स्वार्थ, सम्पत्ति र आफन्तमात्र छन् । यिनमा जे छ स्वार्थपूर्तिमात्र छ ।

यिनले संविधान आफै घोषणा गरे, संविधान कुल्येआफूलाई संविधानभन्दा माथि देखाए । जर्ज अरवेलले भनेका थिए- एनीमल आर इक्वेल, सम एनीमल आर मोर इक्वेल । हाम्रो राजनीतिक मैदानमा जो छन्, ती गल्लीका सान्चा पहलमानभन्दा भयको नागपासले बेरेर राखेका छन् ।

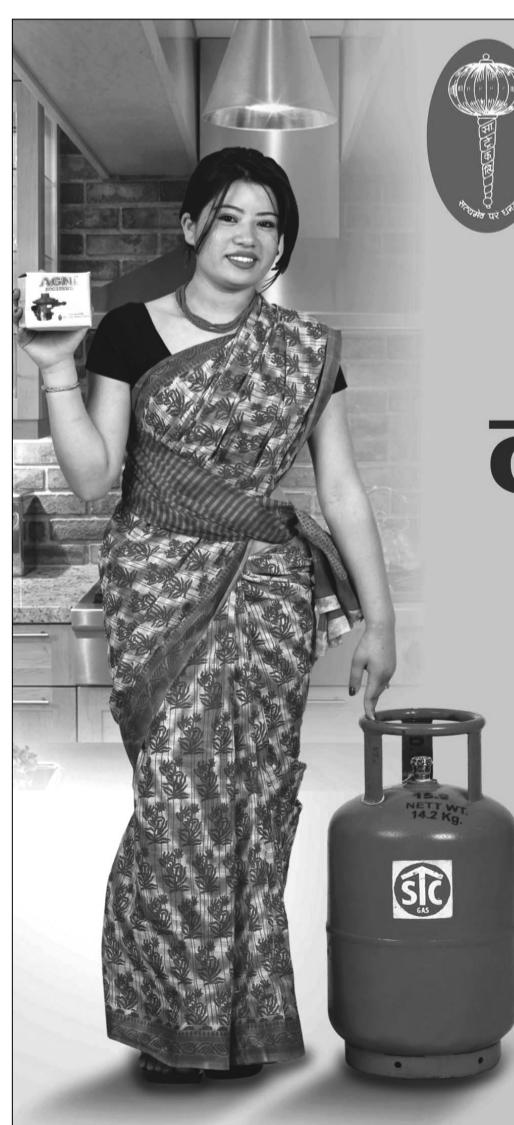
लोकतन्त्र मीठो व्यवस्था बन्नुपर्ने थियो, असाध्य रोग साबित भइसक्यो । बिधिको शासनमा संविधान प्रमुख अनुशासन हो, संविधान नै सिनोएपछि के को अनुशासन ? हो, त्यसैले लोकनेताहरू ख्यातीको शिखरबाट घृणाको खाडलमा खस्दैछन् ।

परिवर्तन यसकारण देशका लागि सराप बन्यो कि नेता तत्कालको स्वार्थबाट निर्देशित हुँदा राजनेताको अभाव खट्किन पुग्यो । राजनेता थिए भने ती देशको बृहत्तर स्वार्थबाट प्रेरित भएको देखिनुपर्छ्यो । देखिन्न । राजनीतिक मैदानमा जो छन्, ती गल्लीका सान्चा पहलमानभन्दा भयको नागपासले बेरेर राखेका छन् ।

● ● ●  
दूला राजनीतिक दलहरू लाभ भइरहेकाले संविधान कार्यान्वयन भइरहेको दावी गर्छन् । सतहमा के देखिन्छ भने सरकार छ, सरकार गाउँपालिकासम्मका ७६१ स्थानमै सरकार छन् र ती सबै सरकारहरूले बिधि होइन, आदेशबाट सरकार चलाइरहेका छन् । आदेशबाट चल्ने सरकार कसरी संवैधानिक हुनसक्छ ?

● ● ●  
गणतन्त्र कार्यान्वयन र ०७२ सालको संविधानप्रति लोकले गर्व गर्दैनन् । ती सबै घटनाक्रमप्रति सर्वसाधारणहरू पश्चाताप गर्छन् । प्रायाश्चित्त गर्नपर्ने नेतृत्व बर्ग असफलताको शीरमा भ्रमको मयुरपर्खे श्रीपेच लगाएर मुस्कुराइरहेका छन् । मानो, यी मूर्ख बादशाह हुन, जो नयाँ लुगाका नाममा नाड्गे छन् । बसन्त परिवर्तनपछि देशमा हौसला थियो, पानी नपाएको विरुद्धजसरी मन्यो । बसन्त तै आएन, त्यतिकै ऋतु परिवर्तन सत्ता फर्ने कोतपर्वमन्दा भिन्न रहेन । लोकतन्त्र राणा शासनजस्तोमात्र हुनपुग्यो । लोकतन्त्रप्रति गौरव कसैलाई छ भने सत्तासीनलाई मात्र छ । लोकतन्त्र लोकका लागि हुनुपर्ने, दलका नेता जीव हुन् । यिनलाई राष्ट्रप्रति गौरव छैन । माटोप्रति ममता छैन । जनताप्रति जिम्मेवारी छैन, संविधानप्रति आरथा छैन । कर्तव्यप्रति उत्तरदायित्व छैन । संविधान कानुनले, कानुनलाई ऐनले र ऐनलाई परिपत्रले थिच्छन, यिनका लागि विधिको शासन हातीको देखाउने दाँतमात्र हो । जनताले यिनेलाई पटक पटक मौका दिएका छन् । विकल्प भएर वा नभएर, भ्रममा परेर वा भर गरेर, जनताले यिनेलाई चुनाव जिताए । जनताको विश्वासलाई कायम राख्न नसक्नु नेताहरूको अकर्मण्यता हो ।

दोष नेताहरूमा छ । यही दोषका कारण नेताहरूले जनविश्वास गुमाइरहेका छन् । नेताहरूलाई जनता घृणा गर्न



साल्ट ट्रेडिङ फॉरेंशन लिमिटेड द्वारा प्रवर्द्धित डीट ग्यास

## तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टाइकोडको मित्र बाहिर ररव कोट मै बीचमा स्टिलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेग्युलेटर
- पुनः प्रयोग गर्ने न सकिने प्लाष्टिक सिल भएको सिलिङ्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहै आना दुर्क फुन्होस



पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज  
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

मन्यौ ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो  
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सरिक्यो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा  
बहातुर भरर रकै पटक मर्न सकौ।

# अभियान

साप्ताहिक

# ਸਾਰਪਾਣਕੀਯ

# हिसाब किताब लिइन्छ भनुको अर्थ के ?

केरी ओली पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा बनाएको राष्ट्रवादी छवि दीसो पटक प्रधानमन्त्री रहेका बेला गुमाउँदै गएका छन्। राष्ट्रवादी छवि बनाएकै कारण उनको पार्टीने संघीय संसदमा बहुमत त्याएको थियो भने ७ वटा प्रदेश मध्येका ६ वटा प्रदेशमा समेत नेपाल कम्युनिस्ट पार्टीको बहुमतको सरकार रहेको छ। संघीय संसदमा ८ ६ वटा प्रदेशमा बहुमतको सरकार रहेपनि प्रधानमन्त्रीको लोकप्रियतामा हास आएको छ। सरकारले हतार हतारमा निर्णय गर्ने र फुर्सदमा आफैले गरेका निर्णयहरू किर्ता लिने गरेको हुनाले ओली सरकारसँग जनता रुष्ट हुँदै गएका छन्। पछिल्लो समयमा सरकारले भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण गर्ने निर्णय गरेका भएपनि आफ्नो निर्णयबाट सरकार पछि हटेको छ। भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण रोकेर आफूलाई राष्ट्रवादी भन्ने सरकारले भारतसम्म धुँडा टेकेको छ। त्यसै विषयलाई लिएर सत्तारूढ दलकै सांसदहरूले ओली सरकारको कडा आलोचना गरेका छन्। नेकपाको संसदीय दलको शनिवार बसेको बैठकमा सांसदहरूले राष्ट्रवादी छवि बनाएको सरकारबाटै यस्तो गलत निर्णय आउनु आश्चर्यजनक भएको भन्नै वास्तविकता के हो भनेर प्रधानमन्त्री एवं संसदीय दलका नेतासमेत रहेका प्रधानमन्त्रीलाई प्रश्न गरेका थिए।

सत्तारूढ दलका सांसदहरूले आफ्नो सरकारको आलोचना गरेपछि प्रधानमन्त्री ओली आक्रोशित भएका थिए । सत्तारूढ दलकै सांसदहरूले र नेताहरूले संसद, संसदीय समिति र सार्वजनिक रूपमै सरकारको आलोचना गरेपछि प्रधानमन्त्री आक्रोशित हुँदै उनले भने फौजी सिपाही जस्तै भएर सरकारको प्रतिरक्षा गर्न प्रधानमन्त्रीले सांसदहरूलाई निर्देश दिँदै भने दल र पार्टीको बैठक बाहेकका अन्य फोरमबाट सरकारको आलोचना नगर्न सांसदहरूलाई सचेत समेत गराएका छन् । सरकारको प्रतिरक्षा गर्ने काम सत्तापक्षीय सांसदहरूको हो भन्दै सरकारको विरोध गर्नु संसदीय मान्यता र मर्यादा विपरित हुन्छ, त्यसीले सरकारमाथि गरिएको आलोचनाको हिसाब किताब लिइन्छ भन्ने धम्कीपूर्ण शैलीमा प्रधानमन्त्रीले अभिव्यक्ति दिएर जनताका प्रतिनिधिहरूलाई सरकारको विरुद्ध नबोल्ने अर्ति उपदेश समेत दिएका छन् । ओली नेतृत्वको सरकार पछिल्लो समयमा आफ्नै कारण विवादको धेरामा तातिएको भएपनि आफ्नो सरकारको काम गर्ने बाटी सुधार गर्नुको बदला सांसदहरूले जनताको पक्षमा बोल्दा हिसाब किताब लिइने अभिव्यक्ति दिन किमार्थ उचित हन सक्दैन ।

अमृतात्मक दिनु किमय उत्तर हुन सकदैन।  
 सरकारले पछिल्लो समयमा विवादास्पद विधेयकहरू संसदमा दर्ता गरेको हुनाले  
 सरकार आलोचनको पात्र भइरहेका बेला आफैले निर्णय गरेर भारतबाट आयात हुने  
 तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण गर्ने निर्णयलाई सरकारले फिर्ता लिएपछि  
 त्यसको चौतर्फी विरोध भएको छ। राष्ट्रवादी छवि बनाएको उद्घोष गर्ने सरकारले  
 किन आफैले गरेको निर्णय फिर्ता लियो? विषादी परीक्षण गर्ने उपकरणहरू थिएनन्  
 भन्ने बहानाबाजी गरेर सरकारले जनतालाई विषादी रहेको तरकारी र फलफूल  
 खुवाउन पाउँदैन। विषादी परीक्षण गर्ने उपकरण नै थिएनन् भन्ने किन परीक्षण  
 गर्ने निर्णय गरियो? त्यो नै रहस्यको विषय बनेको छ। अनेक बहानाबाजी गरेर  
 नेपाली जनतालाई रणभूलमा राखेर ओली सरकार भारतलाई खुसी बनाउन  
 लागि पनुको रहस्य के? ओली सरकारले संसदमा पेश गरेका विधेयकहरू मध्येका  
 विधेयकहरूमा मिडिया काउन्सिल विधेयक सूचना प्रविधि विधेयक, आमसञ्चार  
 प्राधिकरण विधेयक, राष्ट्रिय मानवाधिकार आयोगसम्बन्धी विधेयक,  
 विश्वविद्यालय सम्बन्धी विधेयक, राष्ट्रिय सुरक्षा सम्बन्धी विधेयक र गुठी  
 सम्बन्धी विधेयक विवादको घेरामा परेका छन्। उपत्यकाबासीको विरोध थेन  
 नसकेपछि गुठीसम्बन्धी विधेयक फिर्ता लिएको छ भने सञ्चारसम्बन्धी विधेयकका  
 बारेमा नेपाल पत्रकार महासंघले झफडै तीन महिनादेखि आन्दोलन गरिरहे पनि  
 सरकार कानमा तेल हालेर बसेको अवस्थामा विषादी सम्बन्धी निर्णय फिर्ता लिनु  
 भारतलाई खसी पार्न बाटेक अन्य कोही हुन सक्दैन।

मिडिया काउन्सिल विधेयक लगायतका अन्य विधेयकाका बारेमा आन्दोलन गरिरहेका सञ्चारामाध्यमका सरोकारवालाहरूसँग सम्बादसम्म गर्न रुची नदेखाउन्ने सरकारले भारतको दबावामा नेपाली जनताको भान्सामा विषादी पुऱ्याउने कार्यालाई सहयोग गर्नु किन बाध्य भयो ? आफ्नै देशका नागरिक र विभिन्न पेशामा संलग्न भएका व्यक्तिहरूको माग सम्बोधाम गर्न अनिच्छुक देखिएको सरकार विदेशीहरूको माग भने तत्काल पूरा गर्न उद्दृत देखिन्छ त्यसैको परिणाम हो विषादी परीक्षण नगारी भारतबाट तरकारी र फलफूल निर्वाच रुपमा आयात हुन दिने निर्णय गर्नु । के यस्तो सरकारलाई राष्ट्रवादी सरकार भनिन्छ त ? फेरी आफ्नो सरकारको विरोध गर्नेहरूको हिसाब किताब लिइन्छ भन्नुको अर्थ के ? सरकारले विषादी परीक्षण गर्न उपकरण नभएकाले निर्णय फिर्ता लिएको बताएता पनि त्यसमा सत्यता छैन । तरकारी र फलफूलमा विषादी भए नभएको परीक्षण कालीमाटीस्थित तरकारी बजारबाट हुँदै आएको छ भने विभिन्न भन्सार कार्यालयहरूमा समेत उपकरण रहेका छन् । उपकरण रहेका स्थानबाट मात्र तरकारी र फलफूल ल्याउन दिने निर्णय गर्नुको बदला सरकारले परीक्षण नै नगारी ल्याउन दिने निर्णय गर्नुले ओली नेतृत्वको सरकारलाई कसरी राष्ट्रवादी सरकार भन्न सकिन्छ ? यी सबै कारणहरूले गर्दा ओली सरकारपनि भारतकै इसारामा सञ्चालित रहेको छैन भनेर किन जनताले आरोप नलगाउने भन्ने हामीले ठानेका छौं ।

# विषादी प्रकरण प्रधानमन्त्रीको नैतिकतामाथि प्रश्न !



## • देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

का निर्णयहरूका बारेमा अखितयार दूरुपयोग  
अनुसन्धान आयोगले समेत प्रश्न उठाउन नसक्के  
भएकाले मन्त्रिपरिषद्का बैठकबाटै सामान्य  
निर्णयहरू समेत गराउने गरिएको छ । त्वर्ह  
नीतिगत भ्रष्टाचार रहेको छ ।

उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रील  
कृषि सचिव आपूर्ति र प्रधानमन्त्री कार्यालयक  
सचिवहरूले आफूलाई फसाएको अभिव्यक्ति  
दिइनु अर्को गैरजिम्मेवारी पूर्ण कार्य हो  
विषादी परीक्षण गराउने निर्णय गर्दा आपूर्ति  
सचिवमा चन्द घिमिरे थिए अहिले उनी महिल  
तथा बालबालिका मन्त्रालयमा सचिव रहेक  
छन् । घिमिरे सरल्या भएको यतिका दिनपटिक  
मन्त्रीले किन आफूलाई सचिवले फसाए भन्न  
अभिव्यक्ति दिए ? सचिवले फसाएको भ  
त्यसरी फसाउने सचिवहरूमाथि किन सरकारल  
कारबाही गर्न सकेन ? आफूहरू पानी माथिक  
ओभानु बन्नका लागि कर्मचारीहरूलाई दो  
लगाएर पदमा बसिरहनु के नैतिकताले दिन्द  
? गल्त निर्णय भएपछि त्यस्ता निर्णयहरू  
फिर्ता लिनु परेकै दिन नैतिकताको आधारम  
राजिनामा दिएर जनतासामू माफी माग्न  
मन्त्रीहरूको लागि उचित कार्य होइन र ? त  
हाम्रो देशमा राजनीतिमा लागेका व्यक्तिहरूम

नैतिकता भन्ने शब्द नै हराएको र कत मात्र बाँकी रहेको हुनाले नैतिकताको प्रश्न उठाउनु नै बेकार ठहरिन सकछ । भारतीय दूतावासले सरकारलाई पत्र पठाउनुभन्द अगाडि नै दुतावासका व्यक्तिहरूले कृषिमन्त्री र उद्योगमन्त्रीलाई पत्रका बारेमा जानकारी गराएको हुनसकछ । परराष्ट्र मन्त्रालयमा असान् १४ गते नै पत्र पुगेको भएपनि प्रधानमन्त्रीका विश्वासपत्र मानिएकै व्यक्ति प्रदीप ज्ञावार्लाई परराष्ट्रमन्त्री रहेका भएपनि दूतावासको पत्रका बारेमा प्रधानमन्त्रीलाई जानकारी गराएका थिएनन् भनेर पत्त्याईहाल्ने आधारहरू नभेटिएका हुनाले असार २१ गते बसेको संसदीय दलका बैठकमा प्रधानमन्त्रीले भुठ बोलेको प्रमाणित हुन्छ । यदि त्यो विषयमा प्रधानमन्त्रीलाई परराष्ट्रमन्त्री, कृषिमन्त्री र उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्रीले जानकारी नगराएको भए त्यस्त मन्त्रीहरूलाई तत्काल बर्खास्त गरेर कारबाही अगाडि बढाउनुपर्दछ । हामीले अपनाएको वेस्ट मिनिष्टर प्रणाली अनुसार मन्त्रीहरू भनेका प्रधानमन्त्रीका सहयोगी मात्र हुन् । उनीहरूका काम भनेको प्रधानमन्त्रीलाई सहयोग गर्नु हो महत्वपूर्ण विषयमा समेत प्रधानमन्त्रीलाई थारो नदिएर प्रधानमन्त्रीलाई भुठ बोल्न बाध्य पान व्यक्तिहरू मन्त्री पदमा राहिरहन सक्दैनन् । यदि साँच्चिकै प्रधानमन्त्रीलाई पत्रका बारेमा थाहा थिएन भने उनले आफूलाई थाहा नदिने मन्त्रीहरूलाई बर्खास्त गरेर आफूले भुठ नबोलेको प्रमाणित गर्न सक्नुपर्दछ यसित त्यसो हुँदैन भने प्रधानमन्त्रीले नै भुठ बोलेका प्रमाणित हुन्न ।

संसदीय दलको बैठकमा पूर्व प्रधानमन्त्री  
एवं नेकपाका वरिष्ठ नेता लगायतका अन्तर्गत  
सांसदहरूले दुतावासको पत्रका बारेमा कुरा  
उठाउँदा किन प्रधानमन्त्रीले पत्रका बारेमा  
लुकाउन खोजे ? सार्वजनिक, जीवनमा सत्त्व  
निष्ठाको महत्त्वबाटे प्रधानमन्त्रीलाई थाहा नभएका  
होइन, न त दुतावासको पत्रको बारेमा गोपनीय  
विषय नै थियो दुतावासले चेतावनी पूर्णको पत्र  
पठाएको थियो । तर त्यसलाई लुकाएर भुला  
बोलुले गर्दा प्रधानमन्त्री ओली न आफू इमानमान  
न त देशको संघीय संसदको सांसदहरूको  
माननै राखिए । प्रधानमन्त्रीले भुल बोलेपछि  
त्यसैको सिको गर्दै मन्त्री मातृका यादवर्ती  
पत्रकार सम्मेलनमै भने भारतले परीक्षण नगरिए  
भनेको छैन भन्नुपनि पाउँदैन भन्दै कसैको पत्र  
नआएको जिकिर गर्दै कसैले लविडू नगरेको  
जड्डघोष गरेका छन् । यी सबै तथ्यहरूबाट

प्रमाणित हुन्छ ओली सरकार पनि भारतसँग भुक्तैकै छ अफ भुकिरहन्छ । यदि होइन भने दुई तिहाई नजिकको सरकार पनि भुटूकै खेतीमा रमाएर राज्य सञ्चालनमा भुटूको खेती गरिरहन्छ भने त्यस्तो सरकारले नेपाल र नेपाली जनताको हित गर्न सक्छ भनेर कल्पना समेत गर्न सकिँदैन । लोकतान्त्रिक सरकार जनताको बलमा अडिने हो । पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा ओली जनताकै बलमा अडिएका थिए । भारतले लगाएको अघोषित नाकाबन्दी जनताकै बेलमा भारतले फिर्ता लिनु परेको थियो । ओलीले त्यसबेला देखाएको राष्ट्रवादी छविमा तिनै प्रधानमन्त्री ओलीले अहिले गैती चलाएका छन् । जनताकोसामु उनी नाढ़िकै गएका छन् । जनताले विश्वास गरेर नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका तर्फबाट उम्मेदवार भएका व्यक्तिहस्ताई जनताले मतदान गरेर संसदमा पठाएका हुन् । जनताको विश्वासलाई घात गर्ने कार्यले गर्दा ओली सरकार पनि जनताको नजरमा जुन जोगी आएपनि कानै विरेको जस्तो मात्र भएको छ ।

जनताले निश्चित समयका लागि आफ्ना प्रतिनिधिहरू बुनेका हुन्छन् तर तिनै प्रतिनिधिहरूले जनताको हित विपरितका कार्य गर भनेर जनताले हात काटेर दिएका हुँदैनन् । प्रधानमन्त्री पद भनेको एउटा व्यक्तिमात्र नभएर संस्था समेत हो । प्रधानमन्त्री पद भनेको जनतासँग गरिएको एक प्रकारको करारको सम्भौता हो । करारपत्र दुई पक्षीमध्येका एकले तोडेको खण्डमा त्यो कागजको खोस्टा हुन्छ । त्यसले भैं भगडाको बाटो अपनाउन सक्छ कसैको कुर्सी नहलाए पनि समस्या सिर्जना गर्न सकछ भन्ने हेका सत्ताधारी दलका नेता कार्यकर्ता र प्रधानमन्त्रीमा हुउपर्ने हो । विशादी प्रकरणमा प्रधानमन्त्रीले आफ्नो पार्टीका सांसदहरूलाई मात्र ढाटेका छैनन्, नेपाली जनतालाई समेत ढाँटेका छन् । सांसदहरू भनेका जनताका प्रतिनिधि हुन् जनताका प्रतिनिधिहरूलाई ढाँट्नु जनतालाई ढाँट्नु हो । र जनतामाथि घात गर्नु हो । सविधानले दिएको अधिकार जनताले प्रयोग गर्न नपाउनु भनेको सविधानकै कमजोरी हो । जनताको मौलिक हकको अधिकार खोस्न सक्ने अधिकार सरकारलाई छैन । कसैको सत्ता बचाईदिनु र सत्ता लम्बाईदिनु जनताले विष खानपर्न बातावरण बनाईन देशमाथिकै घात हो ।

याकुना पातापरन बालाई दरानामपक याता हो। संसदीय दल भनेका संसदकै एक अङ्ग हुन्। त्यही कारणले गर्दा प्रधानमन्त्रीले संसदमै भुठ बोलेको जस्तै हो। यो विषादी प्रकरण त्यसैले गर्दा विषादी प्रकरणले गर्दा प्रधानमन्त्रीकै नैतिकता माथि समेत प्रश्न उठेको छ। लोकतान्त्रिक प्रणालीमा र वेस्ट मिनिस्टर प्रणालीमा भुठ बोल्नु अक्षम्य अपराध मानिन्छ। कतिपय मुलुकहरूमा प्रधानमन्त्रीले मात्र नभएर मन्त्रीहरूले समेत भुठ बोलेको खण्डमा उनीहरूले नैतिकताका आधारमा राजिनामा दिएका उदाहरणहरू रहेका छन्। तर हामीकहाँ भने कार्यकारी प्रधानमन्त्रीले भुठ बोलेपनि उनीमाथि नैतिकता लाग्दैन। राजनीतिमा नैतिकता हराउँदै गएको खण्डमा त्यसले समाजलाई समेत नराम्रो प्रभाव पार्न सकछ। पटक-पटक भुठ बोलेर कुर्सी त केही समयका लागि बचाउन सकिएला तर त्यो दिगो र टिकाउ हुन सबने सम्भावना न्यून रहेको छ। कतिपय मुलुकहरूले सार्वजनिक जीवनमा रहेका व्यक्तिहरूका लागि नैतिकतासँग जोडिएका आचारसंहिता नै बनाउँदै त्यसैलाई पालना गर्दै अघि बढेका छन्। उनीहरूले सार्वजनिक पदमा बस्ने व्यक्तिहरूका लागि निम्न सिद्धान्त अपनाएका छन्। ती हुन निस्वार्थता, इमान, निष्क्रियता, जवाफदेहिता, निष्कपटता, इमान्दारी र नेतृत्वलाई स्वीकार गरेका छन्। तर हामीकहाँ भने माथि उल्लेखित केही वाक्यहरूको पालनासम्म भएको छैन। इमान्दारिता भन्ने शब्द

पालनासन नमूको छन् । इन्द्रियारता नम्न शब्द  
र निष्पक्षता भन्ने चीजैनै हराएको छ । प्रत्येक  
दिन भुठ बोल्ने बानी परेका राजनीतिज्ञहरूले  
इमान्दारीता देखाउन सकेनन्, सकेनन् अब  
हुँदाहुँदा आफ्ना जनतालाई व्यक्तिगत स्वार्थमा  
लागेर मन्द विष सेवन गर्न बाध्य पार्दै गएका  
छन् । अपराध गर्नहरूलाई कानुनी कारबाही  
गर्नुपर्ने सरकारले नै अपराध गर्दछ भने उसलाई  
कसले कारबाही गर्ने ? अहिलोको जटिल प्रश्न  
भनेको यहि हो । राजनीतिक दलको भाग्य  
निर्माता जनतानै भएपनि गरिबी र अशिक्षाका  
कारण तिनै भुठ बोल्ने र भुठको आश्वासन  
दिने राजनीतिज्ञहरूलाई जनताले मत दिन बाध्य  
हुनुपर्ने भएकाले अब विलम्ब नगरी जनताले  
आफ्ना प्रतिनिधिहरूलाई फिर्ता बोलाउन पाउने  
अधिकारको ग्यारेन्टी हुने गरी संविधानमानै  
व्यवस्था गरिनु आवश्यक मात्र होइन अपरिहार्य  
भएको छ ।

# त्रिभुवन विश्वविद्यालय कसको हो ?

## ● प्रेम चलाउने

यो आलेख प्राध्यापक केदारभक्त माथेमाको प्रश्नबाट थाली गर्न चाहन्छु । उहाँ त्रिचन्द्र कलेजको एउटा कार्यक्रममा जाँदा आफूले ५० वर्षअधि पढाएको भवन र कक्षाकोठामा पुग्नुभएछ । यत्रो लामो अन्तरालमा भवनको एकचोटि पनि रंगरेगन गरिएको रहेन्छ । त्यही पुरानो कोठा, त्यही ल्याकार्बोर्ड, त्यही डेस्कबेचमाथि धुलो जमेर बसेको रहेछ । घर फर्क्कदै गर्दा बाटोमा उहाँको मनमा एउटा प्रश्न उब्जेछ- आखिर त्रिचन्द्र कलेज कसको हो ? उहाँलाई त्यस रात राम्रासँग निन्दा पनि परेन्छ । त्यो प्रश्नमा रातभरि गम खाँदै उहाँले भेष्टाएको उत्तर थियो- आखिर त्रिचन्द्र कलेज कसैको पनि होइन ? यो दृष्टान्त त्रिवि र यस अन्तर्गतका प्रायः सबै आगिक क्याम्पसको हकमा लागू हुन्छ । मेरा निर्दित पनि यो दूले दार्शनिक प्रश्न भएको छ । एउटा 'ज्ञानको जलाधार, नेतृत्वदायी, विश्वस्तरीय विश्वविद्यालय' बन्न सक्ने सम्भावना बोकेको, तर हाल अति दलीयकरणले गर्दा उठ्ने नसक्ने गरी थला परेको केन्द्रीय क्याम्पस त्रिवि आखिर कसको हो ? जसको उत्तर हामी बाँच्यको समय, इतिहास, राजनीति र अर्थतन्त्रको प्रकृति र विभिन्न कर्ताका सोचाइ र व्यवहार नकेलाईकन सम्भव छैन । के त्रिवि यहाँ पढ्ने विद्यार्थीको हो ? पढाउने प्राध्यापकको हो ? त्रिविकै पदमा आसीन पदाधिकारीको हो ? भातृसंगठन र तिनका माड पार्टीका नेताको हो ? गोल्डमेडल कारोबार गर्ने गिरोहको हो ? मेरिटको आधारमा होइन कि नातावाद, कृपावादका आधारमा प्राध्यापक र कर्मचारी भर्ना गर्नेको हो ? अथवा राम्रा होइन, हाम्रा मान्छे नियुक्त गर्न अदूरदर्शी राजनेताको हो ? प्राध्यापक माथेमाकै शब्दमा भन्ने हो भने एउटी ३० वर्ष नकटेकी चार-पाँच बच्याकी आमा, जो गरिबी, रोग र कुपोषणले रुग्न र कंकाल जस्तो शरीर लिएर आफ्नो औसत उमेरभन्दा कैयी गुणा बढी ६०-७० की जस्ती देखिन्छन्, त्रिविको हालको अवस्था ठीक त्यस्तै छ ।

त्रिविको अहिलेको हालत हेन्ने हो भने, यो गाई फारम हो वा अटो वर्कसप ? यो ड्राइभिड सेन्टर हो वा प्राइभेट इन्जिनियरिङका विद्यार्थीको नापनकसाको अभ्यास गर्ने केन्द्र ? यो फोहोर फाल्ने डम्पिङ साइट हो वा भुस्याहा कुकुरको आश्रयस्थल ? यो पिकनिक थलो हो वा प्रसिद्ध 'डेटिङ स्पॉट' ? त्रिवि हेन्ने आउने जो-कोहीको दिमागमा यस्ता अनगिन्ती प्रश्न उठ्न सक्छन् । यथार्थ हेर्दा त्रिवि परिसरभित्रे गाई र बाखासमेत पाल्न दिइएको छ । वरिपरिका स्थानीय गाईपालकका लागि त्रिवि चरनभूमि नै हो । कहिलेकाहीं गाई कक्षाकोठासमै पुगेर दिसा-पिसाबसमेत गर्न भ्याउँछन् ।

त्रिविको जंगल र हरियाली दिनानुदिन मासिँदै छ । छाडा रूपमा गाई चर्ने हुनाले जंगलमा नयाँ विरुद्ध हुर्क्कै पाएका छैनन् । आजभन्दा ५०-६० वर्षअधि त्यहाँ चिरुवा रोपिएका थिए, जुन विगत ३० वर्षयता एउटा पनि थपिएको छैन । रोप्नु त कता हो कता, भएका रुखसमेत धमाधम मासिँदै छन् । त्रिविको जंगल याँहाँका विद्यार्थी, कर्मचारी, प्राध्यापक र स्थानीयको सास फेर्ने र मर्निङ्डवाक गर्ने थलो थियो, जुन अब उजाडिने क्रममा छ । त्रिवि पदाधिकारीसँगको मिलेमतोमा एउटा मुनाफामुखी संस्था नेवा मंक खलाई प्राध्यापक आवास गृह विश्वापन गरेर कैयाँ रोपनी जग्गा बकिसमास दिँदै विश्वविद्यालय हाताभित्र अटो वर्कसप चलाइएको छ । विगत लामो समयदेखि त्रिविलाई ड्राइभिड लर्निङ सेन्टरको रूपमा परिणत गरिएको छ । त्यस्रै,

विश्वविद्यालय प्राइभेट इन्जिनियरिङका विद्यार्थीको नापनकसा सिक्ने केन्द्र भएको छ । त्रिविको चौरदेखि जंगलका विभिन्न भागमा नाप नक्सा गर्न आउने विद्यार्थीले किलैकिला ठोकेका छन् । जंगल र चौर तिनले खाने चाउचाउ, गुट्खालगायत कागजका खोल र प्लास्टिकका बाँतलले भरिएका छन् । यस्तो लाग्छ, मार्ने काठमाडौंभरिका प्राइभेट इन्जिनियरिङ कलेजका विद्यार्थीको नाप-नक्साको अस्यास गर्ने थलो त्रिवि नै हो । उनीहरूले उत्पादन गरेको फोहर सफा गर्न त्रिविलाई भन्नै एक वर्ष जिते लाग्न सक्छ ।

यसका अतिरिक्त त्रिविपरिसर र यसको जंगल एउटा प्रसिद्ध डेटिङ स्पॉटको रूपमा परिणत भएको छ । डेटिङमा आउनेको कोपभाजनमा पनि यहाँको जंगल र त्रिविपरिसर नै पर्ने गरेको छ । अर्को त्रिवि अनगिन्ती भुस्याहा कुकुरको आश्रयस्थल भएको छ । यहाँका कुकुर न त राम्रासँग पालिएका छन् न कुनै स्थापित पेट सेन्टरमा जिम्मा लगाइएका छन् । यसका अलवा त्रिवि अनेकौं ठाँचावाट सवारीसाधन गुडाउने ठाउँ भएको छ । कीर्तिपुर गेटको तिनकुनेपटि त्रिविपरिसरमा भित्रैबाटे फराकिलो बाटो हुँदाहुँदै अरू २० तिरबाट बाटा कसलाई र किन चाहिएका होला, बुफिन्सक्नु छ । त्रिविकै जग्गा मिचेर बाटा बनाइएका छन् । जातातैबाट सवारीसाधन गुड्नाले विश्वविद्यालयको अनेकौं ठाँचावाट सवारीसाधन गुड्नाले त्रिविलाई र त्रिविको शान्ति खल्लिएको छ । बाटोको

अवस्थालाई नै प्रभाव पार्ने मान्यता उनी राख्छन् । फ्रेरेका लागि उपयुक्त भौतिक परिस्थितिविनाको शैक्षिक परिस्थिति अपूरो र अधुरो हुन्छ । त्यसैले होला, संसारका राम्रा मानिएका विश्वविद्यालय कैयाँ गुणा फराकिलो ठाउँमा फैलिएका छन् र त्यहाँको शैक्षिक परिस्थितिसँगै भौतिक वातावरणलाई पनि नमुनायोग्य बनाइएको छ । विश्वविद्यालयको भौतिक वातावरण हेरेर नै त्यहाँको राज्य र नागरिकको आफ्नो विश्वविद्यालयप्रतिको चासो र ध्यान कस्तो रहेछ भनेर अनुमान लगाउन सकिन्छ । तर, यहाँ भने निजी तथा सरकारी संस्था र व्यक्तिको ध्याउन्न विश्वविद्यालयको जग्गा कसरी हड्डने तथा भौतिक र शैक्षिक वातावरण कसरी ध्याउन सकिन्छ । उदाहरणका लागि गएको १० वर्षमा केन्द्रीय क्याम्पसको मात्र भन्नै १२ सय रोपनी जग्गा निजी तथा सरकारी संघ-संस्थालाई बाँडियो र त्रिविको भौतिक तथा शैक्षिक वातावरण सिद्धाउनतिर लाग्नियो । यो काम हालै त्रिवि सेवा आयोगले गरेको काम र व्याहारभन्दा अफ दसौं गुणा अवैतिक, स्वेच्छाचारी र अदूरदर्शी छ ।

यो सबै हेर्दा प्राध्यापक माथेमाले रातभरि गम खाएर निकाल्नुभएको निष्कर्षजस्तै प्रतिनिष्कर्ष के निकाल सकिन्छ भने त्रिवि कसैको पनि होइन । न त राज्य सञ्चालक नेताको । न कर्मचारीको । न त्रिवि पदाधिकारीको । न यहाँका प्राध्यापक र विद्यार्थीकै । यसो

पूर्वपदाधिकारीको पालामा भएको भने पनि उनको कार्यक्रालमा समेत भन्नै ५०-६० रोपनी जग्गा गैरप्राङ्गिक संस्थालाई बाँडिएको छ ।

उदाहरणका लागि करिब २५ रोपनी जग्गा मेलम्बी खानेपानी आयोजनालाई दिइएको छ । त्रिविको जग्गा पाउने गैरप्राङ्गिक संरथामा नेपाल नेत्र ज्योतिसंधारको आँखा अस्पताल, उपत्यका खानेपानी आयोजना, मेलम्बी खानेपानी आयोजना, राधास्वामी सत्संघ नेपाल, ग्लोबल आइएमई बैंक, नेपाल बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट प्राउन्ड, बिपी कोइराला मेमोरियल प्लानेटोरियम, नेवा मंक खल, कीर्तिपुर बसपार्क, कीर्तिपुर फोहर व्यवस्थापन केन्द्र, ल्याक्रोटरी स्कुल, प्रहरी चौकी, कृषि तथा वागवानी केन्द्र, नेपाल कृषि विभाग, निजी रक्तसञ्चार केन्द्र, गणतन्त्र स्मारकलगायत संस्था छन् । यसका अलावा हाल निजी, सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाबीच त्रिविको खाली जग्गा हड्डने प्रतिस्पर्धा नै छ । कतिपय निजी संस्था नेताको नाममा इन्जिनियरिङ कलेज, वृद्धाश्रम, अस्पताल खोल्न भनेर जग्गा हड्डने योजनामा छन् । ती फाइल उपकूलपतिको कार्यालयमा अगाडि बढ्ने क्रममा छन् भन्ने सुनिएको छ ।

अचम्म त के छ भने, बाइज होस्टेलनजिको गर्ल्स होस्टेललाई हटाएर नाफामूलक निजी तथा गैरसरकारी संस्था नेपाल नेत्रज्योति संधारको आँखा अस्पताललाई १० रोपनी जग्गा भन्ने सुनिएको छ । अचम्म त के छ भने, बाइज होस्टेलनजिको गर्ल्स होस्टेललाई हटाएर नाफामूलक निजी तथा गैरसरकारी संस्था नेपाल नेत्रज्योति संधारको आँखा अस्पताललाई १० रोपनी जग्गा भन्ने सुनिएको छ । अथवा ज्ञान उत्पादन गर्ने, विरोधी विचार राखेलाई भन्ने भन्ने विचार राखेलाई मनोवैज्ञानिक त्रास उत्पन्न गराएर शिक्षामा राम्रो फङ्को मार्न सकिन्छ ।

तै चुप, मै चुपको अवस्था छन् । के प्राध्यापक जागिर मात्र पकाउने र विद्यार्थीले जागिर खानका लागि मात्र पढ्ने हो र ?

भूकम्पीय जोखिमको दृष्टिकोणले मेलम्बी खानेपानी आयोजनाको ट्यांकी बाइज र गर्ल्स होस्टेलका लागि धाँटीमा भुन्डिएको तरबारजस्तै भएको छ । पहिले त्यहाँ खाली ठाँचै थियो, हरियाली थियो । त्यसैले त्यहाँबाट हेर्दा हेर्दा विश्वविद्यालयको भौतिक विभाग देखिन्थ्यो । त्यसैले विश्वविद्यालयको शोभा र सुन्दर देखिन्थ्यो । त्यसैले विश्वविद्यालयको जायज्ञी आयोजना, मेलम्बी खानेपानी आयोजना आयोजनाको ट्यांकी बाइज र गर्ल्स होस्टेलको लागि धाँटीमा भुन्डिएको तरबारजस्तै भएको छ । त्यसैले विश्वविद्यालयको शोभा र भौतिक विभाग देखिन्थ्यो । त्यसैले विश्वविद्यालयको जायज्ञी आयोजना, मेलम्बी खानेपानी आयोजनाको ट्यांकी बाइज र गर्ल्स होस्टेलको लागि धाँटीमा भुन्डिएको तरबारजस्तै भएको छ । त्यसैले विश्वविद्यालयको जायज्ञी आयोजना, मेलम्बी खानेपानी आयोजनाको ट्यांकी बाइज र गर्ल्स होस्टेलको लागि धाँटीमा भुन्डिएको तरबारजस्तै भएको छ ।

यसका अलावा पदाधिकारीले विश्वविद्यालय



## कपोरेट

## ● खार्पुनाथमा प्रभु बैंकको शाखा

प्रभु बैंकले सेवा विस्तारका क्रममा हुम्लाको दुर्गम खार्पुनाथ गाउँपालिका-५मा शाखा सञ्चालन गरेको छ । शाखाको खार्पुनाथ गाउँपालिकाका अध्यक्ष कर्णबहादुर रावलले उद्घाटन गरेका हुन् ।

नयाँ शाखाबाट ती क्षेत्रका सर्वसाधारण तथा व्यवसायीहरूलाई सबै प्रकारका निक्षेप तथा कर्जा कारोबार सुविधालागत सम्पूर्ण आधुनिक बैंकिङ सेवा उपलब्ध गराइने बैंकको भनाइ छ । खार्पुनाथसमेत गरी बैंकले हालसम्म १८७ शाखा, १५० एटिएम काउन्टर तथा २६ एक्सटेन्सन काउण्टरमार्फत वित्तीय सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

## ● मुक्तिनाथ बैंक र राष्ट्रिय बिमा कम्पनीबीच सहकार्य

मुक्तिनाथ विकास बैंक र राष्ट्रिय बिमा कम्पनीबीच सहकार्यसम्बन्धी सम्झौता भएको छ । बुधबार सम्पन्न सम्झौताअनुसार बिमा कम्पनीले बैंकसम्बन्धी कार्य गर्न मुक्तिनाथलाई प्राथमिकता दिने तथा बैंकले आफ्नो सम्पति तथा दायित्वको बिमा गर्दा बिमा कम्पनीलाई प्राथमिकता दिने बताइएको छ ।

बिमा कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत डा. डिल्लीराज अर्याल तथा बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत प्रद्युमन पोखरेलले सहकार्यसम्बन्धी सहमतिपत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् ।

## ● कृषि विकास बैंकद्वारा अभिभावक संघलाई सहयोग

कृषि विकास बैंकको कीर्तिपुर शाखाले बैंकिङ तथा बहुअपांग अभिभावक संघलाई सहयोग गरेको छ । बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकुमार उपाध्यायले संघका अध्यक्ष लक्ष्मी काफलेलाई १ लाख १० हजार रुपैयाँबाबारको सहयोग सामग्री हस्तान्तरण गरेका हुन् ।

## ● आइएमई पे मोबाइल वालेट एपमा सुविधा थप

आइएमई डिजिटल सोलुसनद्वारा सञ्चालित आइएमई पे मोबाइल वालेट एपमा विभिन्न नयाँ विशेषता थप गरिएको छ । थपिएको सुविधाअन्तर्गत मोबाइल एपमा राखिएको डिल्समार्फत आइएमई पे मोबाइल वालेट एप चलाउने ग्राहकले विभिन्न रेस्टुरां पासले उपलब्ध गराएका अफर प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

काठमाडौं र पोखराका विभिन्न रेस्टुरांमा हाल डिल्स सेवाअन्तर्गत विभिन्न छुटको व्यवस्थासमेत गरिएको छ । मोबाइल वालेट एप डिल्समार्फत ग्राहकले तोकिएको स्थानमा गई आइएमई पेबाट भुक्तानी गर्दा आकर्षक छुट प्राप्त गर्न सक्नेछन् । साथै आइएमई पेबाट विक्रेता अर्थात् मर्चेन्ट बनेका विक्रेताले आफ्नो छुटको विज्ञापन निःशुल्क आइएमई पेका ग्राहकलाई देखाउन वा प्रदर्शन गर्नसमेत सक्ने सुविधासमेत एपमा थपिएको छ । 'आइएमई पे मोबाइल वालेट एपका प्रयोगकर्ताको आइएमई पेबाट भुक्तानी गर्दा सजिलो होस् भन्ने

चाहनालाई मध्यनजर गरी 'डिल्स' शीर्षक सुरु गरेका हाँ, आइएमई डिजिटल सोलुसन स्लिमिटेडका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विकासकुमार नहाटाले भने, 'नयाँ सेवाबाट सेवाग्राहीले आफ्नो वरिपरि के-कस्तो सुविधा र अफर चलिरहेको छ भनेर जानकारी पाउँछन् र आइएमई पेबाट भुक्तानी गर्दा विक्रेताले प्रदान गर्ने छुट सजिलै प्राप्त गर्न सक्छन् ।'

आइएमई पे मोबाइल वालेट एप युगल प्ले वा एप स्टोरबाट डाउनलोड गर्न सकिन्छ । आफ्नो व्यक्तिगत जानकारी उपलब्ध गराई प्रमाणित भएपछि सेवाग्राहीहरूले आइएमई पे एजेन्टमार्फत वा आफ्नो बैंकबाट सीधै मोबाइल वालेट एप चलाउन सक्नेछन् ।

## ● सन्राइज बैंकको शाखारहित बैंकिङ सेवा

सन्राइज बैंकले सबै तहमा बैंकिङ सेवा पुन्याउने उद्देश्यानुरूप तनहुँको भानु नगरपालिका-१३, सम्जुरमा शाखारहित बैंकिङ सेवाकेन्द्र स्थापना गरेको छ ।

भानु नगरपालिकाका मेयर रामबहादुर बानियाँले सेवाकेन्द्रको उद्घाटन गरेका हुन् । बैंकले शाखारहित बैंकिङ सेवाका लागि अजिज मियालाई पोइन्ट अफ सेल मेसिन हस्तान्तरण गरी प्रतिनिधि नियुक्त: गरेको छ । योसँगै बैंकको शाखारहित बैंकिङ सेवाकेन्द्र ३७ पुगेको छ ।

शाखारहित बैंकिङ सेवामा पोइन्ट अफ सेल मेसिनका माध्यमबाट एटिएम कार्डमार्फत वित्तीय कारोबार गर्न सकिने बैंकले जनाएको छ ।

## ● एनआइसी एसिया र सुजुकी ड्राइभिङ स्कुलबीच सहकार्य

एनआइसी एसिया बैंक र सुजुकी ड्राइभिङ स्कुलबीच बैंकका कर्मचारी तथा ग्राहकलाई ड्राइभिङ स्कुलले प्रदान गर्ने सम्पूर्ण सेवामा छुट दिनेसम्बन्धी सहमति भएको छ । सहमतिसँगै क्युआर पेमेन्ट तथा डेबिट एवं क्रेडिट कार्डबाट रकम भुक्तानी गर्दा सुजुकी ड्राइभिङ स्कुलको सेवामा १० प्रतिशतसम्म छुट पाइने बताइएको छ ।

क्युआर पेमेन्टका लागि सर्वसाधारणले एनआइसी एसियाको मोबाइल एपमार्फत क्युआर कोड स्क्यान गरी रकम भुक्तानी गर्न सक्नेछन् । बैंकको डिजिटल विजनेस शाखाका इन्वार्ज रैनक करवा र सुजुकी ड्राइभिङ स्कुलका अध्यक्ष राजन खेत्री र प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विवेकजग थापाले हस्ताक्षर गरेका हुन् ।

## ● नबिल बैंकद्वारा बन्स भायोलेन्स नेपाललाई सहयोग

नबिल बैंकले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वान्तर्गत बन्स भायोलेन्स सर्भाइम्स नेपाललाई आर्थिक सहयोग गरेको छ । बैंकले संस्थालाई प्रदान गरेको १ एक लाख रुपैयाँ आगलामीबाट पीडित विरामीको उपचार, आहारबिहार, परामर्श तथा फिजियोथेरेपीका निमित्त प्रयोग गरिने बताइएको छ ।

बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत अनिलकेशरी शाहले संस्थाका प्रतिनिधिलाई सहयोग रकम हस्तान्तरण गरेका हुन् । बन्स भायोलेन्स सर्भाइम्स नेपाल आगलामीबाट हुने हिसा/दुर्घटनाका उत्पीडित विरामीको सुरक्षा, रोकथाम, वकालत, दीर्घकालीन स्वास्थ्य लाभ तथा पुनर्वासको काम गर्ने संस्था हो ।

# युवा पुस्ताले राजनीतिक नेतृत्व लिनुपर्दै

अशोक चादर

बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुसँस्कृतिक, बहुधार्मिक विविध पहिचान भएको हाम्रो देशको धरातलीय यथार्थ अनेकतामा एकता हो । एकल जातीय पहिचान र राजनीतिमा एकाधिकारको प्रदर्शनले नेपालको शान्ति जहिले पनि खल्लिने गरेको कुरा भनि रहनु नपर्ने हो । एकाधिकार देखाउने वर्ग जहिले पनि हारेको यथार्थ पनि विस्तिनु हुँदैन ।

अहिलोको शक्तिशाली सरकार सर्वहारा, शोषित, उत्पीडितको सरकार भएकोले यसले शोषणविहीन समाजको निर्माण गर्न र सबैलाई समान हक दिलाउन कठिन रहने सबैलाई विश्वासको भरमा जनताले ढुक्कसंग काम गर्न दुई तिहाई नजिको बहुमत दिएर पठाएको हो । नेपाली काँग्रेस बुर्जुआको पक्षधर भएकोले जनता उनलाई विश्वास गरेन । कम्युनिष्ट सर्वहाराको सरकार भएकोले यसले शोषित पीडितको पीडितको शदियोदेखिको पीडित विज्ञापन निकाल्दा त्यही विद्युतिहरूको विज्ञापन गर्नुको नियत के ? यसले आरक्षण समावेशी भएन भनेर देशभरि विरोध

प्रदर्शन भएको छ । ५५-४५ प्रतिशतको अनुपातमा खुला र आरक्षित सीट ४५% लाई १०० प्रतिशत मानी आदिवासी जनजातीलाई २७%, मधेशीलाई २२%, दलितलाई ९%, अपाङ्गता भएकालाई ५% तथा पिछिएको क्षेत्रलाई ४% र महिलालाई ३३% प्रावधान अनुसार आदिवासी जनजातीको कूल सीटमध्ये हुनु पर्ने सीट १,१९३ मा दिएको सीट ५०८ (-५८%), मधेशीको हुनु पर्ने सीट १०७ मा ७६ सीट (-९२%), दलितको हुनु पर्ने सीट ३७१ मा ३० (-९२%), अपाङ्गको हुनु पर्ने सीट २०६ मा ४ सीट (-९८%) र पिछिएको क्षेत्रलाई हुनु पर्ने १६५ सीटमा २ सीट (-९९%) को कमीले लोक सेवा आयोगको विज्ञापन गरे को हो । प्रदेशमा आवश्यक पर्ने कर्मचारी भर्ना प्रदेशले आफै गर्ने नियम दुँदा हुँदै तरिको छ । योसँगै कर्मचारी भर्ना आधारमा १,६४२ सीट अर्थात् २७% थप नियमको विज्ञापन गरे को हो । प्रदेशमा आवश्यक पर्ने कर्मचारी भर्ना प्रदेशले आफै गर्ने नियम दुँदा हुँदै तरिको छ । योसँगै कर्मचारी भर्ना आधारमा १,६४२ सीट अर्थात् २७% थप नियमको विज्ञापन गरे को हो ।

योसँगै एउटा हास्यास्पद कुरा के छ भने लोक सेवा आयोगको विज्ञापनमा आवेदन दिएकाहरू विज्ञापन रह हुने डरले प्रक्रियालाई अगाडि बढाउन आन्दोलन गरि रहेको छ । मधेशी, जनजाती, थारू, आदिको आवाजलाई बलपूर्वक दबाएर घोषणा गरिएको सविधानमा मधेशीले उठाउँदै आएको संशोधनमा आवाज अब औयित्यहीन भई सकेको प्रधानमन्त्रीको ठाडो जगाफले मधेशीको आन्दोलन तातिने बेर छैन । सार्वभौम अधिकार प्राप्त जनताले देशमा सबैन्दा बढि मत दिएर रेशम चौधरीलाई जिताए । त्यसलाई कैलाली घटानाको योजनाकार भनेर सरकारले जेलमा थुनेको छ । सर्वोच्च अदालतलाई देशमा सर्वस्वहरणसहित जन्मकैद पाउने बालकृष्ण हुक्म प्रमाणित भएको सफाई पाए । यो कस्तो लोकतन्त्र हो ? के यो लोकतन्त्रको मूल्य मान्यता अनुरूपको परिभाषा हो ?

सर्वहाराको सरकार भएको जनताले पत्ताउन छाडी सकेको छ । यो सरकार आफ्नै समर्थकमा पनि अलोकप्रिय बन्दै गएको अभियक्तिहरू सार्वजनिक हुँदै आएको छ । सरकारको दोश्रो वर्ष आन्दोलनबाटे

शुरूहात भए

## साल्ट ट्रेडिङको...

पुरस्कार छनोट समितिमा अर्थात् जनप्रशासन संघमा पूर्व कर्मचारीहरू रहेका छन्। यस पटक संघले शतादी पुरुष सत्यमोहन जोशीलाई प्रमुख अविद्या बनाएर उनैको हातबाट पुरस्कार वितरण गरेको थियो। उक्त समारोहमा पूर्वमन्त्रीहरू, पूर्व राजदूतहरू, पूर्व विशिष्ट कर्मचारीहरूलागायत साल्ट ट्रेडिङको कर्मचारीहरूलाई पुरस्कार दिएर साल्टले गौरवमय इतिहासलाई कायम राख्दै आएको छ। आफ्नो कमाईबाट केही रकम छुट्याएर साल्टले सामाजिक दायित्व निभाईरहेको मात्र असफलता र अकर्मण्यता लुकाउनको लागि उनले आफ्नो मन्त्रालय बाहेक कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्रालयका सचिव, उद्योग सचिव र प्रधानमन्त्री कार्यालयका सचिव माथि उनीहरूले गल्ती गरेको आरोप लगाएका छन्।

## कतै ओली...

सत्ताधारी दलकै नेताहरू र सांसदहरूले प्रश्न उठाएपछि प्रधानमन्त्री ओलीले असार २१ गते आफ्नो पार्टीको संसदीय दलको बैठकमा कसैको दावाव र पत्रका आधारमा निर्णय फिर्ता नभएको जिकिर गरेको थिए। तर अस्तित्वात्र प्रधानमन्त्री ओलीले विषादी परिक्षणका बारेमा भारतीय दुतावासले लेखेको पत्रका बारेमा सरकारी निकायलाई समेत आफूलाई अनभिज्ञ राखेको भन्दै लाचारीपन प्रकट गरेका छन्।

प्रधानमन्त्री ओलीका विश्वासपात्र प्रदीप ज्ञावाली नै परराष्ट्रमन्त्री रहेका छन्। दुतावासले परराष्ट्र मन्त्रालयलाई असार १४ गते नै पत्र पठाएको थियो। त्यसको बोधावधि अन्य सरकारी निकायलाई समेत पठाएकोमा पत्रका बारेमा परराष्ट्रमन्त्रीले समेत प्रधानमन्त्रीलाई जानकारी गराएन। प्रदीप ज्ञावाली तत्कालिन नेकपा एमालेको नेता हुन् भन्ने कृपि तथा पशुपती मन्त्री र उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्री मातृका यादव भन्ने तत्कालिन माओवादीका नेता हुन्। प्रधानमन्त्रीको भनाईमा दुतावासका उच्च तहका व्यक्तिहरूले मन्त्री सचिवहरूसँग समेत विषादी परिक्षण नगर्न चर्को दबाव दिएको स्वयम् प्रधानमन्त्रीले स्वीकार गर्नुले कार्यकारी प्रधानमन्त्री ओली रहेपनि सरकार सञ्चालन अर्को व्यक्तिहरू भएको प्रमाणित भएको छ। प्रधानमन्त्रीले दुतावासको पत्रका बारेमा आफूले असार २३ गते नै दुतावासको पत्र सार्वजनिक गरेको थिए। आफूले पत्रका बारेमा थाहा नपाएको भन्दै पार्टीको संसदीय दलको बैठकमा त्यही कुरा बोल्ने को भन्दै सांसदहरूमाथि आकोश समेत पोखेको थिए। विषादी परिक्षण रोक्ने सरकारको निर्णयको चौतरी विरोध भएको थियो। त्यस विषयले अदालतमा समेत प्रवेश पाएको छ। सर्वोच्च अदालतले विषादी परिक्षण रोक्ने सरकारी निर्णयलाई कार्यान्वयन नगर्न अन्तरिम आदेश

वर्षहरूमा केही कठिनाई उत्पन्न भएकाले वितरण गर्न सकेको थिएन। साल्टले पुरस्कारको स्थापना गरेपनि पुरस्कृत गर्ने व्यक्ति आफैले छान्दैन। पुरस्कारको निस्पक्षताका लागि उसले जनप्रशासन संघलाई पुरस्कार प्रदान गर्ने व्यक्तिको छनोट गर्ने जिम्मा दिएर आफ्नो कर्तव्य र भूमिका निभाईरहेको छ।

साल्टले सामाजिक दायित्व अन्तर्गत विभिन्न समूह र व्यक्तिहरूलाई पुरस्कार दिएर साल्टले गौरवमय इतिहासलाई कायम राख्दै आएको छ। आफ्नो कमाईबाट केही रकम छुट्याएर साल्टले सामाजिक दायित्व निभाईरहेकोमा अब अन्य संघ-संस्थाहरूले समेत त्यसैको अनुशरण गरी सामाजिक क्षेत्रमा उत्तरदायि भूमिका निभाउनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

दिँदै दुवै पक्षलाई छलफलका लागि आउँदो सोमावर उपस्थित हुन आदेश समेत जारी गरेको छ।

प्रधानमन्त्री ओलीका अनुसार सरकारी निकायले आफूलाई पत्रका बारेमा कुनै जानकारी नगराउको भनेर उम्मन्त उपाउने अवस्था छैन। कार्यकारी प्रधानमन्त्रीले सबै कामको जस-अपजसका भारी बोक्नै पर्दछ। बेस्ट मिनिस्टर प्रणालीम नन्तीहरू भेनेका प्रधानमन्त्रीका सहयोगी मात्र हुन्। यदि प्रधानमन्त्रीको भनाईमा सत्यता रहेको छ भन्ने उनले विषादी प्रकरणमा दुतावासले पठाएको पत्रका बारेमा आफूलाई एक हप्तासम्म जानकारी नगराउने मन्त्रीहरू र उच्च तहका कर्मचारीहरूलाई तत्काल कारबाहीको दायरामा ल्याउन सक्नुपर्दछ। परराष्ट्रमन्त्री, कृषिमन्त्री र उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्रीलाई तत्काल बर्खास्त गरेर आफू कार्यकारी प्रधानमन्त्री रहेको र सरकार आफैले सञ्चालन गरिरहेको अनुभूति जनतालाई दिलाउन सक्नुपर्दछ। यदि त्यसो गरिदैन भने प्रधानमन्त्रीले फेरी अर्को भुठ बोलेर जनतालाई युमराहमा राख्न खोजेको आरोप लान सक्छ। सरकारका कठिपय निर्णयहरू विवादको घेरामा पार्ने कार्य मन्त्रीहरूले गरेका हुनाले त्यस्ता मन्त्रीहरूलाई प्रधानमन्त्रीले च्यापी रहनु आवश्यक छैन। प्रधानमन्त्रीका सल्लाहकारहरू भन्ने के तलब भत्ता लगायतका अन्य सुविधा खानका लागि मात्र हुन् कि? प्रधानमन्त्रीलाई आवश्यक सल्लाह दिनका लागि हुन्। सविधानले नै नेपाली जनताको मौलिक हकको ग्यारेन्टी गरेको हुनाले सरकारले जनतालाई मन्द विष सेवन गर्न बाध्य पार्न सक्वैन, त्यसैले सो कार्यमा संलग्न भएका र प्रधानमन्त्रीलाई जानकारी नगराउने जोसुकै भएपनि प्रधानमन्त्री ओलीले तत्काल कारबाही गर्नु आवश्यक यदि प्रधानमन्त्रीले कारबाही गर्न सक्वैन भन्ने जनता भन्न बाध्य हुनेछ, ओली सरकार पनि भूमिगत गिरहरूले नै सञ्चालन गरिरहेको रहेछ भनेर।

भइरहेको अतिक्रमण र प्रहार कुनै पनि र्खाभिमानी नेपालीले दुलुदुलु हेरेर बस्न हुन्। हामी धर्मपरिवर्तन नरोके आन्दोलनमा जानसक्छौं। राप्रपाले निर्वाचन हारेको हो, नैतिकबल हारेको छैन भन्दै राप्रपाले अध्यक्ष थापाले हिन्दुर्धर्मका लागि सबै हिन्दुवादीहरू एक भएर उभिन आग्रह गरेका छन्।

## धर्मपरिवर्तन...

बढ्दो धर्म परिवर्तनलाई रोकन नसके समस्या उत्पन्न हुनेतर्फ सबैलाई सचेत नभए ठूलै बिपति आज्ञेछ। समय क्रममा सरकार तथा व्यवस्था परिवर्तन हुने तर कार्यालैली परिवर्तन नहुने गरेको छ। आफ्नो धर्म, संस्कृतिमाथि

## सचिवले...

मन्त्रालयमा पत्रकार सम्मेलन गरेका थिए। विषादी परीक्षण गर्ने कार्य रोकेको भाग त्यसको सर्वत्र विरोध भइरहेको बेला मन्त्री यादव भने अरुलाई दोष लगाएर उम्भिने प्रयास गरिरहेका छन्। आफ्नो नो असफलता र अकर्मण्यता लुकाउनको लागि उनले आफ्नो मन्त्रालय बाहेक कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्रालयका सचिव, उद्योग सचिव र प्रधानमन्त्री कार्यालयका सचिव माथि उनीहरूले गल्ती गरेको आरोप लगाएका छन्।

मन्त्री यादवले कृषि सचिव डा. युवकधज जीसी उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिवहरूद्वय केदार बहादुर अधिकारी यामकुमार खतिवडा र प्रधानमन्त्री कार्यालयका सचिव शिशिर दुँगानामाथि आरोप लगाउँदै उनीहरूको सिफारिसमा आफूले भारतबाट आयात हुने तरकारी र फलफूलमा विषादी परीक्षण गर्ने निर्णय गरी मन्त्रिपरिषद् बाटै निर्णय गराएको बताएका थिए। फेरी तिनै सचिवहरूको सिफारिसको आधारमा आफूले विषादी परीक्षण गर्ने निर्णय फिर्ता गरेको भन्दै आफ्नो असफलतालाई लुकाउने प्रयास गरेका छन्। उनकै मन्त्रालयका सचिवहरूले उन्नालाई भुक्याएका हुन् भने किन त्यस्ता सचिवहरूमाथि सरकारले कारबाही गर्दैन? त्वयम् प्रधानमन्त्रीको कैपी ओलीले समेत पटक पटक आफूलाई चीनी व्यापारीहरूले भुक्याएको आरोप आफूलाई भुक्याउने व्यापारी माथि आजसम्म कुनै कानुनी कारबाही नभएको हुनाले प्रधानमन्त्रीले भुठ बोलेको प्रमाणित हुन्छ।

गत शनिवार प्रधानमन्त्रीओलीले आफ्नो पार्टीको संसदीय दलको बैठकमा विषादी परीक्षण रोक्नु कुनै दबाव नभएको सांसदहरूलाई बताएका थिए। प्रधानमन्त्रीले पत्रको घेरामा पार्ने कार्य मन्त्रीहरूले गरेका हुनाले त्यस्ता मन्त्रीहरूलाई प्रधानमन्त्रीले च्यापी रहनु आवश्यक छैन। प्रधानमन्त्रीका सल्लाहकारहरू भन्ने के तलब भत्ता लगायतका अन्य सुविधा खानका लागि मात्र हुन् कि? प्रधानमन्त्रीलाई आवश्यक सल्लाह दिनका लागि हुन्। सविधानले नै नेपाली जनताको मौलिक हकको ग्यारेन्टी गरेको हुनाले सरकारले जनतालाई युमराहमा राख्न खोजेको आरोप लान सक्छ। सरकारका कठिपय निर्णयहरू विवादको घेरामा पार्ने कार्य मन्त्रीहरूले गरेका हुनाले त्यस्ता मन्त्रीहरूलाई प्रधानमन्त्रीले च्यापी रहनु आवश्यक छैन। प्रधानमन्त्रीका सल्लाहकारहरू भन्ने के तलब भत्ता लगायतका अन्य सुविधा खानका लागि मात्र हुन् कि? प्रधानमन्त्रीलाई आवश्यक सल्लाह दिनका लागि हुन्। सविधानले पत्रको घेरामा पार्ने कार्य मन्त्रीहरूले गरेका हुनाले त्यस्ता मन्त्रीहरूलाई भुठ बोल्दैन् भने उनको मन्त्रीहरूले भुठ बोल्नु कैनै आश्चर्यको विषय होइन। सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नैपाली जनतालाई भुठ बोलेर मन्द विषय सेवन गर्न दिने अधिकार सरकारलाई छैन। सविधानले दिएको अधिकार उल्लंघन गरी सरकारले आफ्नो निर्णय फिर्ता लिनु नैपाली जनताकै लागि लज्जाको विषय हो। सरकारले गरेको धेरै निर्णयहरू विवादको घेरामा पार्ने गरेका र मन्त्रीहरूले सचिवहरूलाई दोष लगाउने र प्रधानमन्त्रीले मन्त्रीहरूलाई दोष लगाएर आफूहरू पानी माथिको ओभानु बन्न खोजुभन्दा आफ्नो गल्ती स्वीकार एक भएर उभिन आग्रह गरेका छन्।

## तन्त्री...

सकिंदैन भन्ने प्रस्ताव मन्त्रिपरिषदमा लगेको हुनाले त्यो पास भएको हो अब मैले पनि विषादी जाँच रोक